

MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA ALMANCA DERSLERİNDE MESLEKİ TERİMLERİN AKTARIMI*

Kadriye ŞENGÜL KUTLAY¹, H. Osman ASLAN²

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

DOI: 10.35379/cusosbil.977011

Makale Geçmişi:

Geliş 01.08.2021

Düzeltilme 07.12.2021

Kabul 22.12.2021

Anahtar Kelimeler:

Mesleki Terimlerin Öğrenimi,

Mesleki Almanca Dersi,

Turizm Bölümleri,

Turizm Alanı.

ÖZ

Günümüzde yabancı dil derslerinde klasik ders modellerinin yanı sıra alternatif ders modellerinin de kullanılması dikkate alınması gereken bir olgudur. Yabancı dil öğretiminde yöntem çeşitliliği dilsel yeti ve becerilerin ediniminin hızlandırılmasına ve geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Geleneksel ders modelleri, geçmişte ve günümüzde kabul gören bir olgu olmasına rağmen, alternatif ders modellerinin kullanımı ile, yabancı dil derslerinin başarılı bir şekilde şekillendirilmesi ve uygulanması sağlanabilir. Bu çalışmanın amacı, Turizm bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere, turizm alanına ait olan mesleki terimlerin ve iletişim durumlarının alternatif alıştırmalar yardımıyla etkin aktarımını gerçekleştirmektir. Bu çalışmada turizm alanına ait olan mesleki terimlerin öğretimi teorik ve deneysel bağlamda incelenmiştir. Çalışmada deney ve kontrol grubu oluşturulmuş, ilgili kelime ve terimlerin aktarımı kontrol grubunda geleneksel alıştırmalarla, deney grubunda ise alternatif alıştırmalarla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere içerisinde turizm alanına ait kelimeler olan ön test ve son test uygulanmıştır. İstatistiksel sonuçlar, deney grubunun son teste kontrol grubuna göre daha başarılı olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak, alternatif alıştırmaların kelime öğreniminde başarı getirdiği söylenebilir. Bu sonuç dikkate alındığında başarılı bir öğrenme için öğrencilerin ilgi ve deneyimlerinin dikkate alındığı, farklı yöntemler ile yaratıcı bir biçimde şekillendirilen derslerin büyük öneme sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuçtan yola çıkılarak Mesleki Almanca derslerinde kelime öğretiminde alternatif alıştırmalarla daha başarılı olunduğu söylenebilir.

TRANSFERRING BUSINESS GERMAN COURSE GLOSSARY IN THE VOCATIONAL SCHOOL IN TURKEY

Article Info

Research Article

DOI: 10.35379/cusosbil.977011

Article History:

Received 01.08.2021

Revised 07.12.2021

Accepted 22.12.2021

Keywords:

Learning Professional Terms,

Vocational German Course,

Tourism Departments,

Tourism Field.

ABSTRACT

Today, the use of alternative lesson models in addition to classical lesson models in foreign language lessons is a phenomenon that should be taken into consideration. The variety of methods in foreign language teaching can contribute to the acceleration and development of linguistic competence and the acquisition of skills. Although traditional lesson models are an accepted phenomenon in the past and today, with the use of alternative lesson models, foreign language lessons can be successfully shaped and implemented. The aim of this study is to transfer the professional terms and communication situations belonging to the field of tourism to the students studying in Tourism departments with the help of alternative exercises. In this study, the teaching of professional terms belonging to the field of tourism was examined in a theoretical and experimental context. In this study, experimental and control groups were formed, and the transfer of the relevant words and terms was carried out with traditional exercises in the control group, and with alternative exercises in the experimental group. A pretest and a post-test, which are words related to tourism field, were applied to the students. Statistical results showed that the experimental group was more successful in the posttest than the control group. Based on these results, it can be said that alternative exercises bring success in vocabulary learning.

*Bu çalışma ilk yazarın “Türkiye’deki Meslek Yüksekokullarındaki Almanca Derslerinde Mesleki Terimlerin Aktarımı” isimli doktora tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır. 2020 yılından önce tamamlanmış tezlerden türetilen çalışmalarda Ulakbim kararları gereği etik kurul belgesi şartı bulunmamaktadır. Yazarlar çalışmanın etik kurallara bağlı olarak hazırladığını taahhüt eder.

¹Öğr.Gör. Dr., Aksaray Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, ksengul@aksaray.edu.tr, ,ORCID: 0000-0001-9497-0611.

²Dr.Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi Bölümü, hosman@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8410-3370.

Alıntılanmak için/ Cite as: Şengül Kutlar, K., Aslan, H. O. (2022). Meslek Yüksekokullarında Almanca Derslerinde Mesleki Terimlerin Aktarımı, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31 (1), 51-58.

GİRİŞ

Yabancı dil derslerinde dört temel beceri ve yetinin ediniminin rolü olduğu bilinen bir gerçektir. Bu derslerde öğretmenler öğrencilere, temel becerilerin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) yanı sıra diğer becerilerin (dikkat, cesaret) ve telaffuz, kelime bilgisi, dil bilgisi, çeviri gibi yetilerin de ediniminde yardımcı olurlar (Huneke & Steinig, 2010, s. 130). Bunu yaparken bir beceri ne ön plana konulmalıdır, ne de göz ardı edilmelidir. Didaktik ve metodik bilgilere göre tüm beceri ve yetilere yabancı dil derslerinde yer verilmelidir.

Bu bağlamda günümüzde kelime bilgisinin yabancı dil ve ana dil ediniminde önemi bilinmektedir. Kelimeler sayesinde iletişim kurup, anlamlı cümleler kurabilmekteyiz. Yetersiz kelime hazinesi durumunda kendimizi ifade etmemiz güçleşir. Yukarıdaki düşüncelerden yola çıkarak, kelime yabancı dil ediniminde büyük bir öneme sahiptir.

Yabancı dil derslerinde kelime hazinesinin ediniminde uygun çalışılması gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Temel kelime ediniminde öğrenciler bir yabancı dilin önemli kelimelerini edinirler. Bu şekilde diğer becerilerin de uygulanmasıyla birlikte kelime hazinesi edinimi gerçekleşmektedir. Fakat mesleki terimlerin ediniminde izlenmesi gereken yol farklı olmaktadır. Çünkü belirli bir alana ait olan terimler, içerikleriyle temel kelimelerden ayrılırlar.

Mesleki terimlerin öğrenilmesinde çok sayıda alandan hareket edilebilmektedir. Örneğin turizm Türkiye'ye gelen Alman turist sayısının yüksek olduğu bilinmektedir. TÜRSAB'ın (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği) verilerine göre 2015 yılında 5.580.792, 2016 yılında 3.890.074 ve 2017 yılında 3.584.653 Alman turist ülkemize gelmiştir. 2015 ve 2016 yılında Türkiye'ye gelenler arasında, Almanlar birinci sırada yer almaktadır².

Bu bağlamda Türkiye'de birçok turizm Almanca ikinci yabancı dil dersi olarak verilmektedir. Fakat iki yıllık yüksekokullarda öğrenciler yabancı dil derslerinin sınırlı olması nedeniyle turizm fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla dezavantajlı durumdadırlar. Öğretim elemanları sınırlı ders saatleri içerisinde hem temel Almanca derslerini hem de mesleki Almanca derslerini yürütmeye çalışmaktadır. Bu bilgilere dayanarak, bu çalışmada mesleki Almanca derslerinde kelime aktarımında alternatif alıştırmalarla daha iyi bir sonuç edilebilir mi sorusu üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. Alternatif alıştırmalarla mesleki yabancı dil derslerinde daha iyi bir öğrenme gerçekleştirilebilir mi? Ya da geleneksel alıştırmalar da öğrenciler için faydalı mıdır?
2. Kontrol ve deney grubunun sonuçları ders metodu açısından nasıl ayrılmaktadır: geleneksel alıştırmalar mı alternatif alıştırmalar mı?
3. Başka hangi faktörler öğrenme sürecini etkilemektedir? Sadece alternatif alıştırmalarla başarılı bir öğrenme gerçekleşebilir mi ya da diğer faktörlerin de öğrenmeye etkisi var mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışmada Türkiye'deki bir üniversitenin iki adet yüksekokulunun turizm bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerle çalışılmıştır. Çalışmada kontrol ve deney grubu oluşturulmuş, kontrol grubunda kelimeler ve terimler öğrencilere geleneksel alıştırmalarla aktarılmış, deney grubunda ise çeşitli alıştırmalarla desteklenmiştir. Terimler turizm alanının farklı alanlarından seçilmiş, öntest ve sontest uygulaması yapılmıştır.

Amaç ve Önem

Çalışmada yüksekokulda öğrenim gören turizm öğrencilerinin çeşitli alıştırmalarla mesleki terimleri öğrenmeleri hedeflenmiştir. Turizm alanında eğitim veren öğretim elemanlarına fikir sunulmuş, alanda yer alan sorunlar belirlenmiş ve sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

Evren Örnekleme

Çalışmanın evreninin Türkiye'deki üniversitelerin turizm bölümlerinde Almanca eğitim alan öğrenciler oluştururken, çalışmanın örneklemini iki adet Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

14 adet öğrenci kontrol grubu, 12 adet öğrenci ise deney grubunu oluşturmaktadır. Çalışmaya sadece turizm alanına dair terimler dâhil edilmiştir. Çalışma sadece Mann Whitney U Test ve Wilcoxon- İşaretli-Sıra testiyle sınırlıdır.

²(<https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler> Erişim: 20.11.2017)

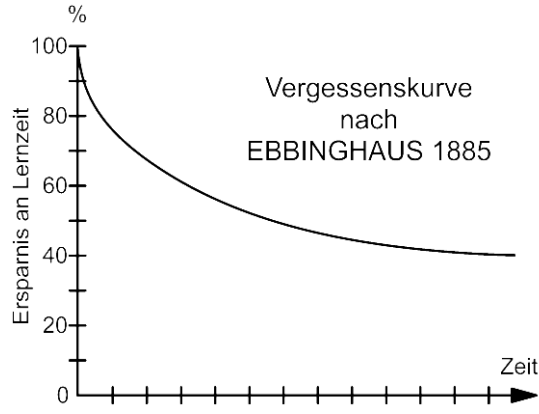
Kelime ve kelime Hazinesi

Tüm dilsel eylemlerin merkezinde kelime yer almaktadır. Ulrich kelimenin önemini şu sözlerle aktarmaktadır; Dille ilgili tüm araştırmaların temeli ve merkezinde cümle değil kelime yer almaktadır. Bu yüzden tüm dil öğrenme ve öğretme süreçlerinde kelime hazinesi yer almalıdır.” (Ulrich, 2013, s. 308, krş. Selimi, 2014, s. 147).

Üretici ve alıcı kelime hazinesinin haricinde Ludinova ve Bohn’un da sözünü ettiği potansiyel kelime hazinesinden söz etmek mümkündür. Çalışmanın amacı da, alıcı kelime hazinesinin aktarımıyla üretici kelime hazinesini geliştirmektir.

İnsanlar bebeklikten itibaren aile, çevre ve okul ortamlarında kelime hazinesini geliştirirler, yani zihinsel sözlüklerine kaydederler. Araştırmacılar kelime öğrenimindeki teknikleri geçmişten günümüze incelemişler, farklı teoriler geliştirmişlerdir. Fakat öğrenme yaşı, eğitim düzeyi, tecrübeler, motivasyon, sosyal ilişkiler, öğrenme ortamı vb. faktörlerin dil ve kelime öğrenme sürecini bireysel olarak etkilediği konusunda fikir birliğine varmışlardır (Ludinova, 2008, s. 15).

Ebbinghaus zihin araştırmalarıyla kelime öğrenimine katkıda bulunmuş, unutma eğrisi teorisi ile de, zihne kaydedilen bilgilerin zamanla azaldığını savunmuştur. Öğrenilen bilgilerin düzenli olarak tekrar edilmezse, yarı yarıya azaldığını söylemiştir. Bu nedenle tekrar, yabancı dil ve kelime öğreniminde önemli yere sahiptir. Şekil 1 Hermann Ebbinghaus’un unutma eğrisi teorisini göstermektedir (Gudehus, Eichenberg, 2010, s. 22).

Şekil 1. Hermann Ebbinghaus'un Unutma Eğrisi Teorisi (<http://lexikon.stangl.eu/9382/spacing-effect-intervall-effekt/erişim.3.3.2018>).

Zihinsel Sözlük

Zihinsel sözlük, kavramların birbirleriyle farklı ilişkilerle bağlandığı bir sistemdir. Zihinsel sözlükte ana dil ve yabancı dile ait kelimeler fonetik, sentaks ve anlambilimsel bilgilerle kaydedilir. Zihinsel sözlük uzun süreli hafızanın bir parçasıdır ve dilsel eylemler açısından büyük öneme sahiptir.

Ulrich, insanların bireysel kelime hazinesini bireysel zihinsel sözlük olarak tanımlamış ve zihinsel sözlüğe kelimelerin girişinin iki şekilde gerçekleştiğini söylemiştir, ilk olarak kelimenin algılanması için dinleyici ya da okuyucu olarak. İkinci olarak da, konuşucu ya da yazan kişi olarak. Ulrich ayrıca, zihinsel sözlüğün dilsel işaretlerin düzensiz olarak toplandığı bir yer olarak algılanmaması gerektiğini söylemektedir. Dilsel işaretler düzenli bir bütün halinde, iyi şekillendirilmiş ve farklı ilişkilere sahiptir demektir (Ulrich, 2013c, s. 22).

Zihinsel sözlük, verilerin farklı bir zamanda çağırılması ve kullanılması için, üç kademeli bir sisteme sahiptir. Çözümleme, kaydetme ve çağırma süreci. Çözümleme sürecinde veriler işlenir, kaydetme sürecinde bilgiler uzun süreli saklanır, çağırma sürecinde ise veriler zihinden çağırılır (Masum, 2012, s. 100).

Öğrenme Stratejileri

Öğrenme stratejileri öğrencilerin anlama, zihinde tutma ve çağırma becerilerini desteklemek için kullanılmalıdır. Bilişsel araştırmalar, öğrencilerin ancak kendilerinin öğrenme sürecini yürütebileceğini varsaymaktadır. Bu öğrenme süreci, karmaşık, aktif şekillendirilmiş, sürecin yaratıcı şekillendirilmesinden ve yapılandırılmasından oluşmaktadır. Yabancı dil ve kelime öğrenme süreci tamamen bireysel ve bağımsız bir süreç olduğu için, uygun öğrenme stratejilerinin kullanılması önemlidir. Bimmel ve Rampillon “Öğrenme stratejisi, öğrenme hedefine ulaşmak için, zihinsel eylemin planı” olduğunu söylemektedir (Bimmel & Rampillon, 2000, s. 53). Kelime hazinesi çalışmasında stratejilerinin önemi öğrencilerin bireysel olarak edinim

yönetmesi açısından ortaya çıkmaktadır. Öğrenme bireysel bir süreç olduğu için, her öğrenme stratejisi her öğrenci için uygun değildir (Bohn, 2013, s. 29). Bu nedenle öğrenciler içgüdüsel olarak kendisine uygun stratejiyi seçmelidir. Öğretmen de kelime hazinesi çalışmasında öğrenme stratejilerini etkili kullanmayı öğrencilere öğretirse kelime öğrenme kapasitesi artacaktır. Bimmel ve Rampillon öğrenme stratejilerini ikiye ayırmaktadır.

1. Dil öğrenme stratejileri; öğrencinin yabancı dil öğrenmek için kullandığı stratejilerdir.
2. Dil kullanım stratejileri; öğrenmek için değil daha çok iletişimsel kullanım ve yabancı dilin anlaşılması için kullanılan stratejilerdir (Bimmel & Rampillon, 2000, s. 62).

Öğrenme Teknikleri

Rampillon öğrenme tekniklerini, öğrenciler tarafından bilinçli ve planlı olarak, yabancı dil öğrenmesini hazırlamak, kontrol etmek ve yönetmek için uygulanan öğrenme teknikleri olarak açıklamaktadır (Rampillon, 1996, s. 17).

Öğrenme strateji ve teknikleri aynı kavramlar gibi düşünülse de Bimmel ve Rampillon iki kavramı şu şekilde açıklamaktadır:

Öğrenme stratejileri öğrencilerin anlama, zihinde tutma ve çağırma becerilerini desteklemek için kullanılmalıdır. Öğrenme stratejisi öğrenme hedefine ulaşmak için zihinsel eylemin planıdır.

Öğrenme teknikleri, öğrencilerin bir şeyi öğrenmek için kullanabildikleri becerilerdir.

Öğrenme stratejisi ise bir öğrenme hedefine ulaşmak için zihinsel bir eylemin planıdır (Bimmel & Rampillon, 2000, s. 53-54) ve ayrımı şu şekilde yapmaktadırlar. Öğrenme stratejisi: Eğer hedefim bir kelimenin anlamını öğrenmek ise sözlüğe bakarım. Öğrenme tekniği: sözlüğe bakabilme becerisidir (Bimmel & Rampillon, 2000, s. 54).

Kelime kartları, Mind Mapping/zihin kartları, Ben-kelime hazinesi, odadaki kelimeler, kelimeleri ilginç yapma gibi alıştırmalar öğretme stratejilerinden örnekler olarak sayılabilmektedir (Bohn, 2013, s. 105).

Terim Dili ve Terimler

Özel bir alanda kullanılan dil, terim dili olarak tanımlanmaktadır. Terim dili dilsel bir çeşitlilik olarak anlaşılabilir (krş. Kontutyte, 2017, s. 6).

Terim dili ana dilden farklı değildir, fakat terimler içermesi nedeniyle farklı bir yapısı vardır. Genel dil ve terim dili birbirine zıt yapılar değildir, terim dili ana dilden gelişmiştir. Amiradis, terim dilinin iletişim paydaşları, yayılma alanı, açıklık derecesi, araç vs. bileşenleri açısından resmî, pragmatik-içeriksel ve kişisel kriterler dikkate alınarak tanım denemeleri yapıldığını söylemektedir (Amiradis, 2011, s. 61).

Terim dili günlük dilden, terimlerin tam olarak açıklanmasıyla ayrılmaktadır. Terim dili uzmanların alanlarında net bir iletişimi sağlamaktadır. Terim dilinin yüksek seviyesini uzmanlar kullanmaktadır, fakat günlük dilde de popüler terim dili karşımıza çıkmaktadır.

Roca ve Bosch turizm alanında Almanca dersinde öğrenme hedefleri ve didaktik sonuçları konusunda şunları söylemektedir:

Turizm Almancasından genel ve alana özgü Almanca dersini anlamaktayız. Konusu öğrencilerin turizme özgü alanlar konusunda ve iletişim durumlarında uzmanlar ve insanlarla anlaşmayı sağlamaktır. Bunun için ders çerçeve koşullarının, öğrenme hedeflerinin, pedagojik ve didaktik prensiplerin kesin bir tanımı gereklidir (Roca & Bosch, 2005, s. 80).

Terim

Duden sözlüğü, terimi belirli bir alanda özel bir şey için özel tanım olarak açıklamaktadır .³ Terim bir alanın dil sistemindeki insanlar arasında iletişimi sağlayan en küçük anlam taşıyan, kullanılabilir dilsel birim olarak tanımlanabilir (Ulrich, 2011, s. 311).

Kelime ve terimlerin öğreniminde Serindağ ve Rincke'nin de ifade ettiği üzere, kelimeler izole edilmiş şekilde öğrenilmemelidir, aksine farklı bağlamlar içerisinde öğrenilmelidir (Serindağ, 2017, s. 135; Rincke, 2010, s. 3)

Terimlerin ediniminde öğrenciler terimleri bağlamdan bulabilir, anlamlarını açıklayabilir ve eş anlamlıları ile çalışabilir. Böylelikle terim dilinin işlevini ve görevini anlayabilir ve terim metinlerinin özellikleri hakkında bilgi sahibi olabilir ve stratejiler geliştirebilir. Terimlerle çalışmada görsellerden ön çalışma olması amacıyla

³ (<https://www.duden.de/rechtschreibung/Fachausdruck> Erişim: 14.12.2018).

aydalanabilir, farklı metinlerle farklı bağlamlarda, eş anlamlı ve zıt anlamlı terimlerle çalışılabilir. Terim çalışmalarında uygulanabilecek alıştırmalar; terimleri metinde bulma ve not etme, eksik terimleri doldurma, yanlış kullanılan terimleri düzeltme, düzenleme çalışmaları yapma, zıt anlamlı ya da üst kavram alt kavram bulma, Mind Mapping alıştırmaları, sunum yapma, kişisel sözlük listesi ve öğrenme defteri oluşturulabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Verilerin analizinden sonra ön test ve son testteki başarı puanlarına bakılarak şu sonuçlar elde edilmiştir; Kolmogorov-Smirnov testinde, ön test ve son testte başarı puanları normallik göstermektedir. Araştırma verileri normal dağılım göstermesine rağmen, katılımcı sayısı yani deney ve kontrol grubu öğrenci sayıları 30'un altında olduğu için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U-testi ve Wilcoxon-İşaretli-Sıra testi yapılmıştır. Deney ve kontrol grubu ön test puanları ($u = 59,5$ $p > .05$) ve son test puanları ($u = 55$ $p > .05$) anlamlı bir fark göstermemektedir. Fakat deney grubunun ortalama değeri göz önüne alındığında, son testin (11,75) ortalama değeri ön teste göre (15,57) artmıştır. Bu nedenle alternatif alıştırmaların deney grubunda anlamlı bir fark gösterip göstermediğini anlamak amacıyla Wilcoxon-İşaretli-Sıra testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları ön test ve son test arasında anlamlı bir farklılık göstermiştir. ($z = 2,668$, $p < .05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehine olduğu görülmektedir. İstatistiksel veriler deney grubunun son testte kontrol grubuna göre daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle etkili ve kalıcı bir öğrenme için dersin öğretim elemanı tarafından yaratıcı ve çok yönlü planlanması, alternatif alıştırmaların kullanılması önemlidir. Çalışmanın bir diğer amacı da öğrenme sürecini etkileyen diğer faktörlerin belirlenmesidir. Alternatif alıştırmalar, günlük hayatta kullanılan diyaloglar, özgün ve soyut olmadığı için öğrencilerde başarılı bir öğrenmeyi gerçekleştirmiştir. Önceki bölümlerde söz edildiği üzere, öğrenme bireysel bir süreçtir ve her öğrenci kendi öğrenme sürecini kendisi yönetir. Her öğrencinin bireysel bir öğrenme stili, öğrenme alışkanlıkları ve öğrenme stratejisi vardır. Öğrenme atmosferi, öğrencinin sosyal koşulları, ders koşulları, öğrenci motivasyonu, öğrencinin çabası, yabancı dile karşı tutumu öğrenme sürecini etkilemektedir (Ludinova, 2008, s. 15). Öğrencinin derse katılımı büyük bir öneme sahiptir, derse aktif katılan öğrenciler, bireysel olarak bilgi öğrenmeye hazır öğrenciler, motivasyon ve derse olan ilgi başarıyı getirmektedir.

Öğreticinin öğretme motivasyonu önemlidir. Öğreticinin pozitif tutumu nedeniyle yabancı dil öğrenmeye istekli birçok öğrenci vardır. İşgüzel de aynı fikri savunmakla birlikte, turizm alanında yabancı dil öğrenimindeki sorunlara dikkat çeker ve öğrenci gruplarının ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını söylemektedir. Yetersiz ders kitapları ve ders saatlerinin sorunlara yol açtığını ve bu nedenle öğrencilerin Almanca öğrenimine karşı yetersiz motivasyon geliştirdiğini söylemektedir (İşgüzel, 2013, s. 369)

Türkiye'de 18 turizm bölümünde Almanca zorunlu ikinci yabancı dil olarak, 33 bölümde seçmeli ikinci yabancı dil olarak verilmektedir. 31 bölümde diğer diller ikinci yabancı dil olarak yer almaktadır, 64 bölümde ikinci bir yabancı dil bulunmamaktadır. 23 bölümde ise herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Türkiye'ye gelen Alman turist sayısı göz önüne alındığında, Türkiye'deki turizm bölümlerinde Alman dilinin önemi ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde sayıca fazla turizm bölümü yer almasına rağmen niteliksiz yabancı dil eğitimi bu alanda var olan işsizlik problemine neden olmaktadır. Yabancı dilin daha fazla yer aldığı bir eğitim, mezunların daha nitelikli olmasını sağlayacaktır. Bu noktada önerimiz, bölgelere ve turistlere göre yabancı dil eğitimi verilmesidir. Rus, Arap, Çin, Japon ya da Alman turistlerin yoğun olarak gittiği şehirlerde o yabancı dillere daha fazla önem verilmesi pozitif bir etki sağlayabilir. Mersin Üniversitesi Anamur ve Aydıncık Turizm yüksekokullarında Almanca hazırlık sınıfının olması ve 2 yıllık eğitim süreçlerinde Almanca derslerinin ders sayılarının fazla olması pozitif bir örnek teşkil etmektedir.⁴

Çalışmanın öğretimsel sonuçlarına baktığımızda, deney grubunda durum ve iletişim odaklı alternatif alıştırmalarla, görsellerle dersler desteklenmiştir. Alternatif alıştırmalarla farklı diyaloglar, bulmacalar, oyunlar, görseller, videolar, alt-üst kavram alıştırmaları, kelime kartları gibi alıştırmalar yapılmıştır. İş hayatlarında gerçekte karşılaşılabilecekleri diyaloglar ilgilerini çekmiş ve derse daha aktif katılım sağlamışlardır.

⁴ (<http://mersin.edu.tr/akademik/anamur-meslek-yuksekokulu/bolumler/otel-lokanta-ve-ikram-hizmetleri-bolumu/programlar/turizm-ve-otel-isletmeciligi-ikmephttp://mersin.edu.tr/akademik/aydincik-meslek-yuksekokulu/bolumler/iktisadi-ve-idari-programlar-bolumu/programlar/turizm-ve-otel-isletmeciligi> Erişim: 4.3.2018).

Bu bölümlerde ders veren öğretim elemanlarının temel Almanca bilgisinin yanı sıra, mesleki Almanca bilgisine de sahip olmaları gerekmektedir. Fakat sayı ve kalite açısından yetersiz kalan ders kitapları öğretim elemanlarını zorlamaktadır.

Öğrencilerin yabancı dilin önemi konusundaki bilinçsizlikleri de, bu alanda yabancı dil eğitimini zorlaştıran etmenlerden birisidir. Turizm uluslararası bir alandır ve bir ya da birden fazla dili bilme, bu alanda öğrencileri iş bulma konusunda şanslı duruma getirmektedir. Alanda staj ya da iş tecrübesi olan öğrenciler sözlü ifadelerinde sürekli olarak yabancı dil bilen personelin bu alanda şanslı olduğunu dile getirmektedir.

Ataş ve Genç otel çalışanları ve turistlerle yaptıkları çalışmada, yabancı dil problemlerine dikkat çekmişler ve Türk otel çalışanlarının genel olarak Almanca bilgisinin yetersiz olduğunu ve bu nedenle iletişim bozukluklarının ortaya çıktığını söylemektedirler (Ataş & Genç, 2017, s. 453). Genel olarak yüksekokullardaki 2 yıllık eğitim süresi ve yabancı dil ders saatlerinin yetersiz olması, bu alanda öğrenim gören öğrencileri dezavantajlı konuma düşürmektedir. Bu bölümlerde yabancı dile daha fazla önem verilmesi gerekmektedir, çünkü bu alanda yabancı dil hayati öneme sahiptir. Mezunlar çalıştıkları işyerlerinde turistlerle sürekli olarak iletişimde bulunmaktadırlar.

Türkiye’deki turizm bölümleri araştırıldığında, diğer dersleri hakkında net bir bilgiye sahip olunabilirken, yabancı dil dersleri hakkında bilgi edinilememiştir. Yabancı dil derslerinde müfredatın belirlenmesi ile dersler daha iyi bir şekilde şekillendirilebilir. Ayrıca bu alanda ders hedeflerinin ve ders içeriklerinin de belirlenmesi önemlidir. Amiradis de aynı düşünceyi ifade eder, ilgili alanda ders hedeflerinin belirlenmesi gerektiğini ileri sürer. Bunlar ders içeriklerini, materyali ve yöntemi belirleyebilir (Amiradis, 2011, s. 72).

Roca ve Bosch da aynı düşünceleri şöyle ifade etmektedir, öğrenciler iş hayatında olabilecek gerçek iletişim durumlarına hazırlanmalıdır, alıcı becerileri ve sözlü iletişim durumları derste ön planda olmalı, öğrenciler müşterilerin sorularına, ricalarına ve şikâyetlerine cevap verebilmeli, bilgi verebilmeli, düşüncelerini ifade edebilmeli, hizmetler ve ürünler hakkında bilgi verebilmelidir (Roca & Bosch, 2005, s. 81).

Sadece Almanca değil birinci yabancı dil olarak İngilizce dersleri de bu bölümlerde yetersiz sayıda yer almaktadır (krş. Altürk & Yel, 2016, s. 147).

Sadece alternatif alıştırımların başarıya götürmeyeceği daha önce ifade edilmişti, diğer öğrenme koşulları da sağlanmalıdır. Öğreticinin öğretim metodu da bu alanda önemlidir.

Alanla ilgili kaynak araştırması sırasında, Alman yayınevlerinin kitaplarının Türk öğrencilerin ihtiyaçlarıyla örtüşmediği, Türk yayınevlerinden çıkan bazı kitapların eski olması, bu alanda var olan sorunlardan biridir. Acar ve Tan da ders kitaplarıyla ilgili bazı önerilerde bulunmuş ve şunları ifade etmişlerdir: “Ders kitapları alana yönelik olmalı, konular ve kelimeler de alana yönelik olmalıdır, özellikle konuşma ve dinleme becerilerine önem verilmeli, kültürlerarası etkileşimi sağlamak ve ön yargıları engellemek amacıyla ülke bilgisine yer verilmelidir” (Acar & Tan, 2017, s. 654).

Alanla ilgili bir diğer öneri de YÖK’ün bu bölümleri cazip kılması, öğrencilere daha fazla yurt dışı staj imkânı sunulmasıdır. Ayrıca Ördek ve Bolat’ın da dikkat çektiği üzere, Almanca Öğretmenliği bölümlerine seçmeli mesleki Almanca derslerinin konulması gerekmektedir (Ördek & Bolat, 2016, s. 114-115).

KAYNAKLAR

- Acar, K., Tan, E. & Balcı, U. (2017). Tourism oriented German foreign language study books analysis on intercultural competence, *International Journal of Languages Education and Teaching*, 5(1), 651-672 doi number: 10.18298/ijlet.1731
- Akgöz, E. & Gürsoy, G. (2014). Turizm eğitiminde yabancı dil öğrenme, istek ve kararlılıkları: Selçuk Üniversitesi Beyşehir örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 21-35.
- Altürk, A., Yel, G., Arık Y. & Balcı, U. (2016). Turizm fakülte ve yüksekokullarında yabancı dil eğitimi. *Turkish Studies*, 11(3), 139-150. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9201>
- Amiradis, C. (2010). German language courses for special purposes in the Greek higher tourism education. *Tourism Research Institute, 2nd International Conference on Tourism and Hospitality Management*, Athens, Greece, 387-412.

- Amiradis, C. (2011). Die Fachsprache des tourismus: Charakteristika und Anwendungsbereiche. *Zeitschrift für die Regionale Wissenschaft*, II, 57-73.
- Amiradis C., Ladias C. & Psarriano W. (2011). *Didaktik des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts in der Tourismusbildung*, *Zeitschrift für die Regionale Wissenschaft* Vol.II;Athens , 75-86.
- Ataş, D. & Genç, A. (2017). Deutsch als Fremdsprache im Tourismus: Empirische Untersuchungen zur Kommunikation in der Tourismusbranche, *SEFAD*, 217 (38), 433-456 <https://doi.org/10.21497/sefad.377459>
- Bimmel, P. & Rampillon, U. (2000). *Lernerautonomie und Lernstrategien*. Langenscheidt Verlag.
- Bohn, R. (2013). *Probleme der Wortschatzarbeit*. Langenscheidt Verlag.
- Davras, G. & Bulgan, G. (2012). Meslek Yüksekokulu (MYO) Öğrencilerinin İngilizce hazırlık eğitimine yönelik tutumları: Isparta MYO turizm ve otel işletmeciliği örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13 (2), 227-238.
- Gudehus, C. Eichenberg, A. & Welzer, H. (2010). *Gedächtnis und Erinnerung Ein interdisziplinäres Handbuch*. Springer Verlag Stuttgart.
- <http://mersin.edu.tr/akademik/anamur-meslek-yuksekokulu/bolumler/otel-lokanta-ve-ikram-hizmetleri-bolumu/programlar/turizm-ve-otel-isletmeciligi-ikmep><http://mersin.edu.tr/akademik/aydincik-meslek-yuksekokulu/bolumler/iktisadi-ve-idari-programlar-bolumu/programlar/turizm-ve-otel-isletmeciligi> Erişim: 4.3.2018).
- <https://www.duden.de/rechtschreibung/Fachausdruck> Erişim: 14.12.2018
- <http://lexikon.stangl.eu/9382/spacing-effect-intervall-effekt/> Erişim:3.3.2018).
- <https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler> Erişim: 20.11.2017
- Huneke, HW & Steinig W. (2010). *Deutsch als Fremdsprache Eine Einführung*. Erich Schmidt Verlag.
- İşigüzel, B. (2013). Turizm işletmeciliği ve otelcilik programlarındaki mesleki Almanca dersleri üzerine bir araştırma, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 363-371 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.4.4C0174>
- Kontutyte, E. (2017). *Einführung in die Fachsprachenlinguistik*, Vilniaus universiteto leidykla.
- Ludinova, L. (2008). Diplomarbeit, *Lerntypengerechte Wortschatzarbeit im Deutschunterricht für Erwachsene*, Masaryk Universität, Brno.
- Masum, MN (2012) *.Das mentale Lexikon*. Tectum Verlag.
- Ördek, E., & Bolat, H. (2016). *Yabancı dil öğretim yöntemlerinin turizm için mesleki Almanca öğretimindeki yeterliliği*, *Diyalog* 2016/2, 104-115.
- Rampillon, U. (1996). *Lerntechniken im Fremdsprachenunterricht*. Max Hueber Verlag.
- Rincke, K. (2010). *Alltagssprache, Fachsprache und ihre besonderen Bedeutungen für das Lernen*. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, Jg. 16, 235-260.

- Roca F. & Bosch G. (2005). Deutsch für den Tourismus im Spannungsfeld zwischen Gemein-Berufs- und Fachsprache. *Journal of Research and Innovation in the Language Classroom*, 79-85.
- Selimi, N. (2014). *Wortschatzarbeit konkret Eine didaktische Ideenbörse für alle Schulstufen*. Schneider Hohengehren Verlag.
- Serindağ, E. (2017). *Wortschatzlernen im Fremdsprachenunterricht: Ein Vorschlag anhand von gehirngerechtem Lernen*. in Schriften zur Sprache und Literatur IJOPEC Publication, 130-139.
- Ulrich, W. (2013a). *Wissenschaftliche Grundlagen der Wortschatzarbeit im Fachunterricht*, Berlin; In: Materialien zur Sprachbildung und Leseförderung. Hrsg. v. Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Wissenschaft, 307-330.
- Ulrich, W. (2013b). *Wortschatzerweiterung und –vertiefung*, Braunschweig; Westermann Verlag.
- Ulrich, W. (2013c). *Wörter Wörter Wörter-Wortschatzarbeit im muttersprachlichen Deutschunterricht*, Schneider Hohengehren Verlag.

Yazar Katkı Oranı

Araştırma hipotezlerinin oluşturulması ve uygun yöntemin seçimi başta olmak üzere 2. yazarın araştırmaya katkısı %30'dur. Araştırmanın diğer süreçleri için birinci yazarın katkı oranı %70'tir.